

MODLITBA, KTORÁ MENÍ HISTÓRIU

Dalo by sa tvrdiť, že každá vypočutá modlitba mení históriu (presnejšie "hrozivú budúcnosť"), ale taký postup by nezodpovedal našej téme, ktorá v bežnom chápaní vyjadruje veľkosť dosahu modlitby na dejiny väčšieho počtu ľudí (cirkvi, mesta, národa alebo dokonca sveta).

Ambícia účinne sa modliť je vlastná každému, kto na svoju modlitbu naozaj čaká Božiu odpoveď. Napriek tomu sa až príčasto opakujú sťažnosti na nevypočuté modlitby a formalizmus súkromných aj cirkevných modlitebných chvíľ. Keďže téme "ako sa modliť" je venované značné množstvo kresťanskej literatúry, pokúsim sa tu upozorniť len na niektoré zásadné vlastnosti účinnej modlitby, ktoré podľa môjho pozorovania modliacim sa ľuďom dnes najčastejšie chýbajú. Urobím tak na základe Mojžišových modlitieb za Izrael, keď celému Izraelu hrozilo vyhubenie pre hriech na púšti (2M 32:9-14, 31-32; 33:12-23; 4M 14:11-20). Mojžišove modlitby dávajú odpoveď na štyri otázky, ktoré si musí zodpovedať človek, ktorý chce svoje žiadosti adresovať Bohu:

1. Kto som?

Prvý problém "veľkoplošnej" modlitby súvisí s postavením a identitou modlitebníka pred Bohom. Zasahovať do dejín, meniť to, čo sa ma netýka a nepatrí pod moju zodpovednosť, nie je v žiadnom prípade samozrejmé. Mojžiš bol poverený vodca Izraela, preto mal na Izrael akýsi "modlitebný nárok", na ktorý sa aj odvoláva ("ty mi kážeš: Vyved' hore tento ľud" 2M 33:12). V Starej zmluve síce nájdeme aj modlitebný nárok bez formálneho postavenia vodcu, ale v takom prípade je poverenie nad národmi prorockou úlohou (napr. Jeremiáš dostal poverenie "ustanovil som ťa tohoto dňa nad národami a nad kráľovstvami..." Jer 1:10).

V Novej zmluve je takou poverenou osobou jedine Ježiš Kristus. Mesiášsky druhý žalm o ňom hovorí: "Vyžiadať si odo mňa, a dám ti národy, tvoje dedičstvo..." (Ž 2:8) a v liste Hebrejom 3:1-6 Ježiš preberá postavenie, ktoré mal v Starej zmluve Mojžiš. Z toho vyplýva, že jediný, kto sa dnes môže s nárokom modliť za národy je Mesiáš Ježiš. Treba hneď dodať, Ježišovi nasledovníci majú privilégium modliť sa v jeho mene (J 14:14; 15:16; 16:23, 24, 26), čo znamená, že ich modlitba môže mať jeho vlastnú autoritu a môže mať "historický dopad". (Podmienkou je viera, ale o tom nižšie.)

Odpoveď na prvú otázku preto musí znieť, "modlím sa na mieste Kristovom (2Kor 5:20), som ním poverený/ poverená, robím to tak, ako keby to robil on". Keďže to sám nedokážem, pomáha mi Duch Svätý (R 8:26).

2. Aký mám motív?

Ďalšou nevyhnutnou podmienkou účinnej modlitby je správna pohnútko, alebo "*načo* chcem meniť históriu?". Mojžišov motív je vyjadrený v otázkach "čo povedia o Hospodinovi Egypt'ania?" (2M 32:12) a "čo o tebe povedia národy?" (4M 14:15). Na prvom mieste je u neho Božia poveseť, nie záchrana Izraela ("tento ľud zhrešil" 2M 32:31), dokonca ani jeho vlastná spása ("vymaž ma zo svojej knihy" 2M 32:32).

Súčasnosť je presýtená antropocentrizmom - aj v cirkvi sa všetko krúti okolo spásy človeka. Božia poveseť, bolesť modlitebníka nad tým, že sa Boh za cirkev asi musí hanbiť, je zriedkavá. Ježiš nám vložil do úst modlitbu, ktorej prvá žiadosť znie "nech sa posväťi tvoje meno" a všetky ďalšie prosby sa musia podriaďovať tejto základnej túžbe toho, kto modlitbou oslovuje Boha.

S Božou poveseťou a slávou úzko súvisí modlitba za vládu (1Tim 2:1-3), ktorá je často citovaná v súvislosti s politickým vplyvom modlitby. Božia poveseť vo svete sa odvíja od toho, akí sú ľudia, ktorí sa k nemu hlásia ("kvôli vám sa rúhajú menu Božiemu medzi národami" R 2:24). Možnosť "žiť tichý a pokojný život v zbožnosti" je zase viazaná na charakter a činnosť ľudí "vo vysokom postavení" (1Tim 2:2). Primárnym cieľom modlitby nie je tu "zmena histórie", ale zbožný život kresťanov, čo je "dobré a príjemné Bohu" (1Tim 2:3).

Modlitba, ktorá chce meniť budúcnosť, musí to chcieť s tým cieľom, aby ľudia, ktorí si o Bohu robia úsudok na základe vlastností cirkvi a svetového diania, ho obdivovali a chválili.

3. Odkiaľ mám vieru?

Mojžiš sa vo svojej modlitbe odvolával na to, čo Boh povedal o Izraeli ("Spomeň si na Abraháma, Izáka a na Izraela, ...ktorým si prisahal ...že zdedia túto zem" 2M 32:13) a na to, čo Boh povedal o sebe ("...ako si povedal, Hospodin je dlho zhovievajúci..." 4M 14:16-17). Okrem toho, keď dosiahol odpustenie hriechu, dožadoval sa potvrdenia, že Hospodin osobne bude pri nich ("...nepovedal si mi, koho pošleš so mnou... ak nepôjdeš s nami, nevyvádzať nás odtiaľto..." 2M 33:13-15).

Modlitba bez viery je márna, ale Nová zmluva upozorňuje, že viera nemôže vzniknúť bez Božieho slova (R 10:17). Božie slovo vyjadruje Božiu vôľu, ktorá musí byť rešpektovaná, ak má byť modlitba vypočutá (1Ján 5:14). Preto ten, kto sa chce modliť, musí vedieť, čo Boh o predmete jeho modlitby povedal. Toto poznanie musí byť zdrojom obsahu modlitby aj prameňom istoty, že Boh modlitbu vypočuje. Samozrejme, že nasledujúca otázka obyčajne znie: čo ak o predmete mojej modlitby v Biblii nič nie je napísané? Všimnime si, že Mojžiš sa neuspokojuje s tým, čo Boh povedal v minulosti, nástojí na tom, aby Boh bol medzi nimi. Ak konkrétny predmet modlitby nie je jasný z Božieho slova vysloveného v minulosti (Biblia), nevyhnutné je čakať na slovo, ktoré Boh povie v súčasnosti. Riskantné? Samozrejme! Ale viera bez Božieho slova je ešte nebezpečnejšia! Pravá viera nie je len psychologická istota, že ma Boh vypočul, ale presvedčenie, že Boh splní svoje slovo.

Modlitba nemá inú oporu, ako Božie slovo, ktoré pred Bohom cituje a čaká, že Boh svoje slovo vždy dodrží.

4. Čo som ochotný obetovať?

Mojžiš sa vo veci svojej modlitby maximálne angažoval. Ani ho nenapadlo, že takých ľudí sa neoplatí ďalej viesť po púšti do Prislúbenej zeme. Naopak, ak budú vyhladení tí, ktorí mu boli zverení, chce s nimi zahynúť aj on (2M 32:32). Pritom od Boha dostal ponuku "teba učiním veľkým národom" (2M 32:10; 4M 14:12)! To hovorí za celé zväzky o Mojžišových motívoch a ochote obetovať vlastný prospech pre vec, za ktorú sa modlil. Podobnú ochotu obetovať sa za predmet svojej modlitby nachádzame v Novej zmluve u apoštola Pavla ("...priat by som si byť anathema... za svojich bratov..." R 9:3).

Veľké veci vyžadujú veľké nasadenie. Modlitba za veľké veci predpokladá hlbokú angažovanosť srdca a ochotu venovať jej vypočutiu svoj život. Spurgeon v tejto súvislosti povedal, že modlitba, ktorá nepohne naším srdcom, nepohne ani Božím srdcom. Božia odpoveď na modlitbu môže začať otázkou "Koho pošlem, kto nám pôjde?" (Iz 6:8) a ak modliaci sa človek nepočúva a ani nie je ochotný povedať "Tu som, pošli mňa!", sotva môže čakať na ďalšiu komunikáciu od Boha vo veci, za ktorú sa modlí. Ak aj Boh nevyberie na uskutočnenie svojich zámerov práve teba, musíš byť otvorený pre jeho ďalšie vedenie tvojich modlitieb.

Ešte stále chceš meniť históriu? Výborne, dobre vypočítaj náklady a daj sa do práce! (Lk 14:28).

Pavel Hanes